

ผลของโปรแกรมการบริหารแขนและไหล่ต่อความสามารถในการบริหาร
และภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัดในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2552

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ผลของโปรแกรมการบริหารแขนและไหล่ต่อความสามารถในการบริหาร และภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัดในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัด

THE EFFECT OF SHOULDER AND JOINT EXERCISE PROGRAMME ON ABILITY TO EXERCISE AND POST-OPERATIVE COMPLICATIONS IN BREAST CANCER PATIENTS WITH SURGERY

นางนุช ทากันหา 4937102 RAAN/M

พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: สุปรีดา มั่นคง, Ph.D. (Gerontological Nursing), ยูพาพิณ ศิริโพธิ์งาม, D.S.N. (Adult Health Nursing)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการบริหารแขนและไหล่ต่อความสามารถในการบริหารแขนและไหล่ และภาวะแทรกซ้อนหลังผ่าตัด ได้แก่ การจำกัดการเคลื่อนไหวของแขนไหล่ และภาวะแขนขวม ในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัด กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัดจำนวน 51 ราย เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย 1) โปรแกรมการบริหารแขนและไหล่สำหรับผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัด 2) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินองศาการเคลื่อนไหวของข้อไหล่ แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติตามการบริหารแขนและไหล่ แบบประเมินการทำหน้าที่ของแขนและไหล่ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเวลาก่อนผ่าตัด หลังผ่าตัด 1 สัปดาห์ และหลังผ่าตัด 1 เดือน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย และสถิติอ้างอิง

ผลการศึกษา พบว่า ค่าอันดับเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการบริหารแขนและไหล่ก่อนผ่าตัด หลังผ่าตัด 1 สัปดาห์ และหลังผ่าตัด 1 เดือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\chi^2 = 70.55, p < .001$) ความสามารถในการบริหารแขนและไหล่มีความสัมพันธ์กับการจำกัดการเคลื่อนไหวของแขนและไหล่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะแขนขวม ค่าอันดับเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการทำหน้าที่ของแขนและไหล่ก่อนผ่าตัดกับหลังผ่าตัด 1 เดือน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารแขนและไหล่ที่ช่วยป้องกันและลดการเกิดการจำกัดการเคลื่อนไหวของแขนและไหล่ และช่วยเพิ่มความสามารถในการทำหน้าที่ของแขนและไหล่ให้กลับมาเป็นปกติเหมือนก่อนผ่าตัด ดังนั้นควรนำโปรแกรมการบริหารแขนและไหล่ดังกล่าวมาใช้ในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการผ่าตัด เพื่อป้องกันการจำกัดการเคลื่อนไหวของแขนและไหล่ภายหลังการผ่าตัด

คำสำคัญ: โปรแกรมการบริหารแขนและไหล่ / มะเร็งเต้านม / การจำกัดการเคลื่อนไหวของแขนและไหล่ / แขนขวม

THE EFFECT OF A SHOULDER AND JOINT EXERCISE PROGRAMME ON ABILITY TO EXERCISE AND POST-OPERATIVE COMPLICATIONS IN BREAST CANCER PATIENTS WITH SURGERY

NONGNUT TAKANHA 4937102 RAAN/M

M.N.S. (ADULT NURSING)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: SUPREEDA MONKONG, Ph.D. (GERONTOLOGICAL NURSING), YUPAPIN SIRAPO-NGAM, D.S.N. (ADULT HEALTH NURSING)

ABSTRACT

The purpose of this study was to study the effect of a shoulder and joint exercise programme on the ability to exercise as well as on post-operative complications (i.e., limitations in shoulder and joint motion, and arm lymphedema) in breast cancer patients after surgery. The sample was 51 breast cancer patients who had undergone surgery for axillary lymph node dissection. The research instruments consisted of a shoulder and joint exercise programme and the tools for data collection included a range of motion of shoulder and joint assessment form, the ability to do shoulder and joint exercise assessment form, and the arm and shoulder functions assessment form. There were 3 phases of data collection: one day after surgery, one week after surgery, and one month after surgery. The data were then analyzed by using the descriptive statistics and inferential statistics.

The results eventually revealed that the abilities to do shoulder and joint exercise between the one day after surgery, one week after surgery, and one month post-operative phase were statistically different ($\chi^2 = 70.55$, $p < .001$). The shoulder and joint exercise abilities were statistically related to a limitation in the shoulder and joint motion; however, they were not related to arm lymphedema. Furthermore, the shoulder and joint functions between pre-operative and one month after surgery were not statistically different.

Additionally, the findings also indicated that the shoulder and joint exercise programme was important to prevent and reduce the limitation of shoulder and joint motion as well as contribute to normal shoulder and joint function in breast cancer patients after surgery. Therefore, it is suggested that the shoulder and joint exercise programme should be applied to breast cancer patients with surgery in order to prevent limitation of shoulder and joint motion after surgery.

KEY WORDS: SHOULDER AND JOINT EXERCISE PROGRAMME / BREAST CANCER / LIMITATION OF SHOULDER AND JOINT MOTION / ARM LYMPHEDEMA

153 pages